

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Ирена Георгиева Василева, Нов български университет, научното направление 2.1. Филология, за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., научна специалност *Методика на обучението по съвременни езици*, с кандидат Ваня Кацарска.

Тема на дисертацията: **„Designing a communicative competence-focused syllabus for an aeronautical english module for military pilots and air traffic controllers“** („Разработване на учебна програма по авиационен английски език, ориентирана към повишаване на комуникативните компетентности на военни пилоти и ръководители на въздушно движение“)

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изследваният въпрос е важен, тъй като разглежданата тема не е била разработвана в контекста на обучението по английски език на български военни пилоти и ръководители на въздушно движение и е слабо застъпена в глобален план. Същевременно сме свидетели на процеса на интеграция на българските ВВС в структурите на НАТО, което изисква необходимото ниво на владение на авиационен английски от страна на българските курсанти.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Целите и задачите са формулирани ясно и точно както по отношение на съдържанието и обхвата на анализа, резултатите от него, така и тяхното приложение.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и актуалност на използваната литература.

Кандидатката очевидно е добре запозната с научната литература по проблема, тъй като в процеса на анализ, както и в теоретичния преглед, се опира на много голям брой автори. Подходът при работа с изворите е критичен и демонстрира способността на авторката да извлича същественото от наличните публикации в съответствие със специфичните нужди на изследването.

4. Коректност при позоваване на представителен брой автори.

Цитатите и препратките в текста са правилни. Броят на източниците според списъка с литература е достатъчно голям и публикациите отговарят на темата, целта и задачите на изследването.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Изследването е теоретично базирано на три аспекта, свързани с основната цел на изследването, а именно създаването на курс за обучение по авиационен английски език, отговарящ на потребностите и изискванията на практиката на летци и ръководители на полети. Първият подробно разгледан аспект са теоретичните постановки, отразяващи характера и особеностите на езика, където са обобщени в критичен план голям брой публикации. На второ място се разглежда комуникативната компетентност в светлината на нуждите на целевите групи обучаеми и възможностите за свързване на преподавания материал с успешното изпълнение на предстоящите им задачи. Освен това се разглежда въпроса за разработването на учебни програми по принцип, на такива по аеронвигационен английски в частност и се разглеждат примери на вече съществуващи програми в други университети.

6. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Изборът на тази комбинация от подходи осигурява цялостен обхват на параметрите, които оказват влияние върху изготвянето на конкретна програма за обучение в българския контекст, което е и основната цел на изследването. Това са стандартни методи, прилагани в редица подобни изследвания и по този начин доказали своята надеждност. Както избраната методология, така и методите на изследване отговарят на целите на изследването.

7. Наличие на авторски принос за събирането и анализа на емпиричните данни.

Събирането на емпирични данни и техният анализ, както и експериментите, описани в изследването, са изцяло дело на авторката.

8. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

1. Кратко описание на същността и оценка на достоверността на материала, върху който се основават приносите на дисертационния труд.

Материалите, които служат за основа на анализа в изследването, се състоят от резултатите, получени чрез различните приложени методи (изброени в б. по-горе). Освен това резултатите са представени по лесно разбираем начин чрез редица ясно структурирани графики, което улеснява разбирането за читателите.

2. Описание на приноса на кандидата и тяхната класификация.

Един от важните приноси на дисертацията е прегледът на развитието и текущото състояние на преподаването на авиационен английски, като за мен лично беше много интересен анализът на елементите на комуникативната компетентност във връзка с реалните протективности на обучаемите.

Дисертацията като цяло показва, че кандидатката има задълбочени теоретични познания за най-новите разработки в областта на ELT, ESP и методите за преподаване на авиационен английски.

Описани са съществените характеристики на стандартната радиотелефонна фразеология и елементите, които я разграничават от естествения език, на всички езикови нива.

Основните приносни моменти в дисертацията се съдържат в проведеното емпирично изследване, което е извършено изключително прецизно, теоретично обосновано и последователно и потвърждава необходимостта от въвеждане на нова учебна програма в преподаването на авиоанглийски във ВВВУ. Въз основа на това се извеждат „Принципи за дизайн на учебна програма по аеронавигационен английски език“ и е пилотирана такава програма с положителни резултати.

И не на последно място, анализът е извършен прецизно, с внимание към детайла и подхожда към проблема от всички възможни гледни точки.

3. Оценка на степента на лично участие на автора в приносите.

Въпреки че се опира на предишни публикации по проблема, кандидатката умело ги използва, за да подкрепи новите анализи и изводи. Навлизането и в най-малките детайли на данните показва, че авторката е положила много усилия и е работила самостоятелно.

4. Оценка на съответствието между автореферата и основните положения и приноси на дисертационния труд.

Авторефератът отразява ясно и точно съдържанието на дисертацията и нейните приноси.

Въздействия на дисертацията върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Посочени са пет публикации, повечето от които засягат отделни аспекти на дисертационния труд. Две от тях са глави от книги. Четири публикации са на английски език, а три са в международни издания. Това демонстрира интерес към темата, развивана от кандидатката през последните четири години. Освен това Ваня Кацарска е участвал в шест конференции. Кандидатката е член на професионални организации и е изнасяла лекции и семинари в чуждестранни университети по различни програми.

2. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Кандидатката е посочила седем цитирания, шест от които от чуждестранни автори.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Нямам лични впечатления.

Мнения, препоръки и бележки.

Единствената ми препоръка е авторката да продължава успешно да прилага получените от дисертацията резултати в практиката си на преподаване.

Заклучение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Цялостната ми оценка за дисертацията, автореферата и публикациите на Ваня Кацарска е положителна. Кандидатката е обещаващ учен и практик в своята област. Дисертацията съдържа както теоретични, така и приложни приноси в практиката на преподаване на авиоанглийски чрез прилагане на многоаспектен подход към създаването на курсове и материали. Структурата и съдържанието на представените дисертация и автореферат напълно отговарят на изискванията на ЗРНСРБ и правилника за прилагането му в НБУ. Това ми дава основание да предложа образователната и научна степен „доктор” да бъде присъдена на Ваня Кацарска в професионално направление *1.3. Педагогика на обучението по...*, научна специалност *Методика на обучението по съвременни езици*.

Дата: 28.03.2023 г.

Подпис:
проф. Ирена Василева